

LOKVE - Osrednja proslava ob 65. obletnici ustanovitve PNOO za Slovensko primorje in Trst

Stanovnik: PNOO odraz odločitve, da so Primorci gospodarji na svoji zemlji

Tamara Blažina: Vsi smo del istega prostora, ki je našel v Evropi svojo dokončno ureditev

LOKVE - »Pokrajinski narodnoosvobodilni odbor je bil odraz odločitve, da so Primorci gospodarji na svoji zemlji. Šlo pa je tudi za revolucijo, kajti takrat je to ozemlje po vseh pravilih mednarodnega prava pripadalo Kraljevini Italiji in primorsko ljudstvo, ki se je dvignilo v vstajo 43-tega leta, je rušilo obstoječo oblast. Rušenje obstoječe oblasti pa je revolucija,« je na nedeljski osrednji proslavi ob 65. obletnici ustanovitve Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora za Slovensko primorje in Trst (PNOO) na Lokvah povedal slavnostni govornik Janez Stanovnik, predsednik zveze borcev in udeleženec skupščine PNOO pred 65 leti na Lazni.

Stanovnik, ki ga je novogoriški župan Mirko Brulc pred nekaj manj kot dva tisoč udeleženci proslave nekajkrat imenoval Oče naroda, je s tem v zvezi povedal še, da se danes od njega zahteva, naj se tej revoluciji odpove ter dodal, da se ji ne bo odpovedal, »ker smo jo delali, napravili in zmagali«. PNOO, ki ga je 15. septembra 1944 na Lazni izvolil zbor aktivistov in partizanskih borcev, je Stanovnik označil za spomenik, na katerem vidi sedem stebrov. »Prvi steber je priključitev Primorske matični domovini, drugi je razvoj ljudske demokracije, tretji zmagovita revolucija, četrti bratsko sodelovanje s sosedi, z Italijani in Hrvati, peti sodelovanje med ljudstvom in njegovo udarno silo, armada, šesti sodelovanje z zavezniki in sedmi dejstvo, da je pod pokroviteljstvom tega PNOO, oblastnega organa, Slovenstvo in Slovanstvo prodrlo na skrajne meje Slovanstva, na slovensko morje,« je naštel in poudaril, da je PNOO predstavljal državno oblast. Da je bil tudi primer bratskega sodelovanja z vsemi sosednjimi narodi, da Stanovnik pojasnil s tem, da so bili v IX. korpus vključeni tudi garibaldinci in da je bilo v PNOO rezervirano mesto za predstavnika Italijanov na tem ozemlju. O umiku jugoslovanske armade iz Trsta je povedal, da ga ni zapustila zaradi vojnega pritiska, ampak zato, ker so se borili za mir in ne za vojno. »To ni bil poraz, ampak nasprotno dokaz veličanstva in veličastnega ponosa, da smo sposobni v tako težki situaciji za mir prenašati tudi žrtve, kar smo dokazali z odhodom iz Trsta.«

Največji poudarek v svojem več kot dvajsetminutnem govoru pa je Stanovnik namenil aktualnim odnosom med Slovenijo in Hrvaško. S tem v zvezi je povedal, da mejnega spora zanj ni, saj je bilo priznanje meje pogoj mednarodnega priznanja Slovenije. Kot edino sporno je omenil vprašanje prostega pristopa na odprto morje, pri čemer pa ne gre za vprašanje meje, ampak za vprašanje pravice, v vsakem primeru pa je izrazil prepričanje, da se je treba o teh stvareh pogovarjati in dogovarjati. »Zveza borcev podpira sporazum med Pahorjem in Kosorjevo. Podpiramo, da se o tej stvari pogovarjamo, ne pa arbitraže,« je sklenil.

»Prijetno mi je biti danes tu z vami, ker me na predvojne in vojne dogodke na Primorskem vežejo isti zgodovinski spomin in ista čustva,« je zbrane na proslavi pozdravila senatorka Republike Italije, Tamara Blažina, in dodala, da je ta prostor, ki je bil prizorišče nepopisnega gorja, sovraštva ter medsebojnega obračunavanja, in ki ga je do pred kratkim znanomovala železna zavesa, postal osrčje Evrope. »Trst, Sežana in Koper, Gorica in Nova Gorica, Čedad in Kobarid, pa kraji vse tja do Bovca se nahajajo v dveh različnih državah, so pa lahko vzgled novih odnosov, ki so se razvili v Evropi. V mislih imam tisto Evropo, ki je bila sposobna premostiti vse konflikte prejšnjega stoletja. In to morata storiti tudi Slovenija in Italija, kajti bodočnost je le v dialogu, v dobrososedskih odnosih,« je še povedala in dodala, da se temu območju ponujajo novi izzivi v obliki razvojnih možnosti, ki jih je treba skupaj izkoristiti. Pojasnila je, da ostajajo v zavesti ljudi še vedno nekatere pregrade, vse več pa je znakov, da gredo v smer povezovanja in iskanja skupnih sinergij.

Glavna govornika na proslavi v Lokvah sta bila Tamara Blažina in Janez Stanovnik (četrti in tretji z desne v prvi vrsti)

O položaju Slovencev v Italiji je izrazila zaskrbljenost zaradi ne vedno lahkega udejanjanja pravic, s tem v zvezi pa je pozitivno ocenila nedavni obisk predsednika Pahorja v Rimu, kjer je bilo precej govora tudi o odprtih problemih manjšin. Poudarila je tudi, da znanecem ne bomo naredili nikakršne usluge, če si bomo še naprej očitali posamezne zgodovinske dogodke in jih izkoriščali kot sredstvo za trenutne politične procese.

Pred množico nekdanjih borcev in njihovih simpatizerjev, praporščakov in zastavonoš z vseh koncev Primorske sta spregovorila tudi novogoriški župan Mirko Brulc, ki je med drugim izrazil prepričanje, da bi morali ustanovitev PNOO praznovati 16. septembra, ko se praznuje priključitev Primorske matični domovini, in predsednik Krajevne skupnost Lokve-Lazna, Edbin Skok, ki je zbrane seznanil z idejo o tem, da bi na Lokvah odprli muzej IX. Korpusa oziroma spominsko sobo PNOO. Nagovorom sta sledila kulturni program in druženje. Že dopoldne pa so v spominskem parku NOB na Trnovem odkrili spominsko ploščo padlim borcev Ruskega bataljona v IX. Korpusu, ki se je je udeležila tudi ruska delegacija. Istočasno so na Lazni odkrili obnovljeni spomenik PNOO, pred začetkom osrednje proslave pa na Prevali še obeležje prvima padlima partizanoma v Trnovskem gozdu.

Nace Novak

KOROŠKA - Manjšinske pravice

Ena dvojezična tabla več!

Kraj Bela spet z dvojezično tablo - Vas je postala znana, ko se je novembra 2005 na tablo priklenil Franc-Jozef Smrtnik

CELOVEC - Število krajev z dvojezično tablo na Koroškem se je povečalo! Pretežno slovenska vas Bela v občini Železna Kapla je konec preteklega tedna spet dobila dvojezično krajevno tablo z velikimi črkami in z modrim robom. Kraj je veliko dvojezično tablo sicer že

imel novembra leta 2005, toda le za nekaj dni. Tedanji deželni glavar Jörg Haider jo je namreč pustil odstraniti. Takratnemu občinskemu predstojniku Francu-Jozefu Smrtniku, ki je medtem postal župan občine, odstranitve ni uspelo preprečiti.

Franc Jožef Smrtnik se je - čeprav brez uspeha - novembra 2005 priklenil na dvojezično tablo v Beli, da bi preprečil njeno odstranitev

IVAN LUKAN

GABROVEC

Težave oskrbovalk in hišnih pomočnic

TRST - Rimska vlada je s protikriznim zakonom predvidela tudi ureditev delovnega položaja za hišne pomočnice in oskrbovalke bolnikov in prizadetih. Tisti, ki niso državljani Evropske unije in še nimajo urejenega delovnega razmerja oz. dovoljenja za prebivanje v Italiji, lahko na ta način svoj položaj uredijo do konca septembra. V naši deželi pa so glede teh delovnih storitev okoliščine povsem drugačne. Na to opozarja deželni svetnik SSk Igor Gabrovec. Predvsem v tržaški in gorški pokrajini je že dolgo praksa, po kateri pomočnice delajo po štirinajst dni. Naposled dobijo zamenjavo, same pa se vrnejo za dva tedna domov, predvsem na Hrvaško in v ostale bližnje države vzhodne Evrope. Gabrovec zahteva od predsednika FJK Renza Tonda, naj predoči ta problem državni vladi in zahteva preložitve termina za izpolnitev prošnji. Treba je nujno upoštevati posebnosti, ki veljajo v naši deželi, poleg tega pa - zaključuje še deželni svetnik - bi lahko deželna uprava prispevala k poenostavljenju postopkov, zato, da bo zakon imel pričakovani učinek.

MANJŠINA - SSO ocenjuje srečanje med Berlusconiem in Pahorjem

»Slovencev nas ni 30 tisoč, temveč vsaj še enkrat toliko«

TRST - Svet slovenskih organizacij je v zvezi z obiskom predsednika slovenske vlade Boruta Pahorja pri italijanskem ministrskem predsedniku Silviu Berlusconiu objavil sporočilo za javnost, v katerem analizira zaključke tega srečanja, kakor je to bilo razvidno iz dnevnega časopisja in drugih radijskih in televizijskih poročil. Krovna organizacija z zadovoljstvom jemlje na znanje, da je do omenjenega obiska sploh prišlo, saj je bilo v nevarnosti, da bi bilo preloženo, tako kot se je to zgodilo z bilateralnim medministrskim srečanjem.

SSO tudi z zadovoljstvom jemlje na znanje dejstvo, da sta se oba predsednika zavzela za dejansko izvajanje določil, ki jih mednarodne pogodbe ter sam državni zaščitni zakon predvidevajo za slovensko narodno skupnost v Italiji, oz. italijansko narodno skupnost v Sloveniji.

DRAGO ŠTOKA

KROMA

Prav tako SSO jemlje z zadovoljstvom na znanje zagotovilo predsednikov obeh vlad, da bodo kljub finančni krizi skušali obdržati sistem financiranja obeh manjšin na nivoju, ki jima je bil doslej z jamčen.

SSO v tiskovnem sporočilu žal ugotavlja, da je pri zaključni novinarski konferenci obeh predsednikov vlad prišlo do neumestne izjave predsednika italijanske vlade Berlusconija v zvezi s številčnostjo

pripadnikov italijanske narodne skupnosti v Sloveniji in slovenske narodne skupnosti v Italiji.

»Slovencev v Italiji nas namreč ni le 30 tisoč, tako kot je izjavil predsednik italijanske vlade, ampak nas je po podatkih raznih ljudskih štetij vsaj še enkrat toliko. Tu ne gre za tehnično ugotavljanje številčnosti slovenske manjšine, saj smo Slovenci v Italiji, oz. deželi FJK po kakovosti in visokem nivoju na kulturnem, športnem, socialnem in drugih področjih tako močno zasidrana narodna skupnost, da nas take izjave lahko prizadenejo v naši ustvarjalnosti in življenjski bitnosti. Poleg tega pa so take izjave tudi proti samim določilom italijanske ustave in Londonskega ter Osimskega sporazuma, ki ščitijo narodne skupnosti ne glede na njih številčnost oz. prisotnost na zainteresiranem območju,« ugotavlja Svet slovenskih organizacij.